

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperede tugiteenused 2023

Maarja Kuldjärv

Asendushoolduse tugiteenuste juht

29.11.2022

Tugiteenuste kujunemine

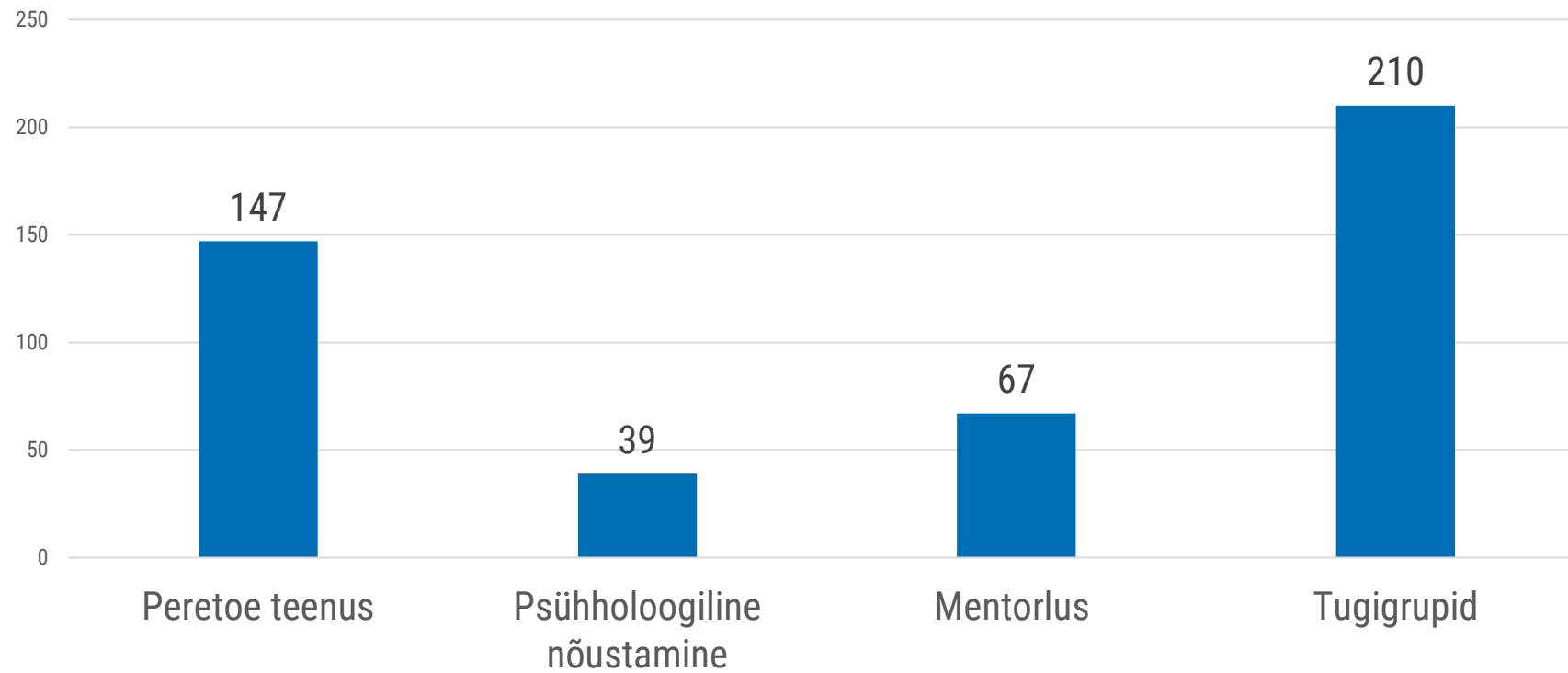
- Tugiteenuste riiklik süsteem on ettevalmistamisel
- Põhimõtted:
 - Ühtne hindamine ja ettevalmistus
 - Riigipoolne tugi peredele algfaasis
 - Teatud kohustused peredele tugiteenuste/koolituste osas
 - Vajaduspõhine tugi KOVi hindamisel ja rahastusel
- Liigume ESFi rahastuse ja hangete abil samas suunas
- Kohandame ja arendame, hanketingimused võivad aastati muutuda
- 2023. a hange on välja kuulutatud, tähtaeg on 5.12.22

- 2 ESF projekti (TAT – Toetuse andmise tingimused)
 - „Asendushoolduse kvaliteedi tõstmine“ 2014-2020 (2022)
 - „*Uue projekti nimi selgumisel*“ 2023-(2029)
- Tugiteenuste sihtgrupp:
 - Hoolduspered
 - Eestkostepered
 - Lapsendajapered
- Tugiteenuste eesmärk on toetada asendushooldust pakkuvaid peresid lapse kasvatamise ajal, et koostöös perega jälgida nende toimetulekut, toetada peret ning ennetada ja abistada võimalike probleemide leidmisel.

Tugiteenused 2022

Teenustel osalenud isikud 2022

Tugiteenused 2023

- Peretoe teenus – peretoetaja toetab peret raskuste ületamisel
- Mentorlus - samadel kogemustel põhinev nõustamine. Kuni 4 korda kvartalis.
- Tugigrupid peredele – et pakkuda peredele regulaarse kooskäimise võimalust ja aidata leida võimalusi lastega seotud lahendamiseks ning toimetuleku tõstmiseks kasutades ekspertide nõuandeid ja grupiressurssi. Kuni 10 korda kvartalis 1 teenuseosutaja.
- Psühholoogiline nõustamine või individuaalne supervisioon - kuni 3 korda

Lisaks:

- Teavituskohatumised
- Jätkutugi

Peretoe teenus

- Peretoe teenuse eesmärk: koostöös perega jälgida pere toimetulekut ja vajadusi ning aidata kaasa kasupereks olemisega või lapse kasvatamisega seotud küsimuste või probleemide lahendamisele.
 - Intensiivne tugi, piiratud aeg, suunatud pere iseseisvale toimetulekule
- Peretoe teenust pakutakse kahel viisil:
 - Kohanemiseks - lapse ja pere kohanemise toetamiseks, kuni 1 aasta jooksul pärast lapse perre tulekut.
 - Vajaduspõhine – KOV suunamisel (lapsendajale ka ilma). Kuni 1 aasta jooksul.

Peretoe teenus kohanemise toetamiseks

- Pere kohanemise toetamisel on peretoe teenuse eesmärgiks lapse ja pere sujuv kohanemine ja suhete loomine üksteisega ning stabiilse igapäevase elurütmi saavutamine. Peretoetaja aitab perel toime tulla kohanemisperioodil ette tulla võivate küsimuste ja raskustega.
- Kohanemiseks osutatakse peretoe teenust ühe aasta jooksul alates uue lapse perre tulekust.
- Teenusega võib alustada 1 kuu enne lapse perre tulekut.
- Kohanemiseks mõeldud peretoe teenust osutatakse igale hooldus-, eestkostevõi lapsendajapererele, kes seda soovib.

Vajaduspõhine peretoe teenus

- Vajaduspõhist peretoe teenust osutatakse, kui peres on tekkinud vajadus põhjalikuma toetuse järele pärast lapse viibimist peres juba kauem kui 1 aasta.
- Teenust osutatakse kuni 1 aasta jooksul (ühe või mitme perioodina).
- Vajaduspõhist peretoe teenust osutatakse vaid KOV suunamise alusel (v.a lapsendajate puhul). Vajaduspõhise peretoe teenuse eesmärgid tulenevad KOV suunamisest ning lepitakse kokku peretoe teenuse koostööleppes.
 - Arutada ja hinnata vajadusi koostöös pere ja lapsega
 - Konkreetne vajadus, mis on seotud asendushooldusega (mitte üldised sotsiaalsed probleemid)
 - Eesmärkide seadmine teenuse perioodiks
 - Eesmärkide poole liikumise jälgimine
 - Siht on pere toimetulek ilma intensiivse peretoe teenuseta
 - Teenuse lõpupoole mõelda, mis saab edasi

Mida peretoetaja teeb?

- Annab perele infot asendushoolduse valdkonna **õigusraamistiku**, pere õiguste ja kohustuste kohta, **toetuste ja teenuste** kohta;
- Jälgib pere edusamme ja tagasilööke kohanemisel, nõustab peret, kuidas toetada **lapse kohanemist** ning hoida **paari- ja peresuhteid** muutunud pereringis;
- Jälgib pere toimetulekut **lapse arengu ja heaolu** tagamisel ning vajadusel nõustab peret lapse arenguetappide, positiivse vanemluse, traumakogemuse ning traumateadliku vanemluse osas, identiteedi tähtsuse ja elulootöö osas ning soovitab sobivat abi (info, nõustaja, koolitus, kirjandus jms);
- On perele **emotsionaalseks toeks**, aitab toime tulla emotsionaalsete raskustega seoses kohanemisprotsessiga, julgustab ja võimestab peret;
- Vajadusel abistab peret **suhtlemises kohaliku omavalitsusega** – nt julgustab pöörduma KOVi poole, vajadusel vahendades kohtumise kokku leppimist;
- Vajadusel nõustab ja juhendab peret, kuidas toetada last erinevates olukordades, sh enne ja pärast kohtumisi **bioloogiliste vanemate** või teiste lähedastega;

Mida peretoetaja teeb?

- Vajadusel ning kokkuleppel perega ja KOViga **osaleb aruteludel ja ümarlaudadel**; samuti **kohtumistel** lapse bioloogilise pere või lähedastega vm kohtumistel;
- **Julgustab peret osalema** riigi poolt korraldatavatel peredele mõeldud koolitustel, Täitja poolt korraldatavates tugigruppides või kasutama muid teenuseid vastavalt pere vajadusele;
- Nõustab muudes asjakohastes küsimustes oma kompetentsi piires või **aitab leida vajalikku infot** teistest valdkondadest (nt erivajadused, tervishoid, haridus jms).

Teenuse osutamiseks peretoetaja:

- Võtab regulaarselt perega ühendust vastavalt perega kokku lepitud sagedusele, viisile, kohale ja ajale;
- Vastab pere pöördumisele võimalikult kiiresti, soovitavalt hiljemalt 24 tunni jooksul;

Peretoe teenus

- Peretoe teenuse jooksul on perele tagatud pidev võimalus pöörduda peretoetaja poole.
- Peretoetaja võtab perega ka omal algatusel ühendust, et jälgida pere käekäiku. Kohtutakse ja suheldakse kontaktkohtumistena või kaugtoel.
- Peretoetaja võtab perega ühendust esimese 3 kuu jooksul vähemalt iga nädal, edaspidi vähemalt 2 korda kuus. Tegelikud kohtumiste ja suhtlemise sagedused lepitakse kokku vastavalt iga pere vajadusele.
- ✓ Peretoetaja toetab peret asendushooldusega seotud küsimustes. Peretoetaja ei võta üle KOV lastekaitsetöö, juhtumikorralduse või teiste KOV teenuste (nt peretöötaja, pere tugiisik) rolli.
- ✓ Ka juhul kui teenust osutatakse ilma KOV suunamiseta, teavitab Täitja KOVi teenusega alustamisest ning **antakse regulaarselt (vähemalt kord kvartalis) KOVile ülevaade teenuse kulgemisest**, edusammudest ning raskustest (va eestkoste- või lapsendajapere puhul, kui pere seda ei soovi).
- ✓ Peretoetaja ja pere allkirjastavad igakuiselt aruande SKAle esitamiseks.

KOV suunamine peretoe teenusele ja teenuse alustamise protsess

- KOVi lastekaitsetöötaja (koostöös perega ja lapsega) planeerib peretoe teenuse vajaduse juhtumiplaanis või täidab peretoe teenusele suunamise vormi (*hankedokumentide osa*);
- Vajaduspõhise peretoe teenuse puhul märgib KOV lastekaitsetöötaja ka teemad ja probleemkohad, millega peretoe teenuse puhul tuleb tegeleda;
- KOVi lastekaitsetöötaja pöördub SKA peaspetsialisti poole, edastades
 - (a) väljavõtte juhtumiplaani osast, kus on märgitud pere andmed ja peretoe teenuse vajalikkus (volitus STARis) või
 - (b) teenusele suunamise vormi (*hankedokumentide osa*) ning info, millist teenuseosutajat soovitakse;
- SKA peaspetsialist kontrollib suunamise vastamist nõuetele (pere kuulumine sihtgruppi ning teenuse vajalikkuse põhjendatus juhtumiplaanis/suunamisvormis), edastab teenuseosutajale pere andmed, mis on vajalikud teenusega alustamiseks.
- Pere ja teenuseosutaja täidavad ning allkirjastavad koostööleppe, milles fikseeritakse koostöö eesmärgid ja põhimõtted.

NB! Teenuse aeg riigipoolsel rahastusel on piiratud – 1 aasta.

Peretoe teenusele suunamise vorm

Peretoe teenuse vajadus (Sotsiaalkindlustusametile)

Kohalik omavalitsus (nimi):

.....

Teenust vajav isik (nimi, isikukood) (märkida, kas isik on hoolduspere/lapsendaja/eestkostja)

.....

Teenust vajava isiku kontakt (mille kaudu teenuseosutaja teenuse saajaga ühendust võtab)

.....

Pere vajab teenust (*märkida üks*):

kohanemiseks lapse perre tulekul

vajaduspõhiselt kerkinud raskuste lahendamiseks

Vajaduspõhise peretoe teenuse puhul kirjeldada teenuse vajadus ja peamised eesmärgid:

.....

.....

.....

.....

Lastekaitsetöötaja (nimi):

Palume saata käesolev suunamisvorm allkirjastatult ja krüpteeritult Sotsiaalkindlustusameti laste heaolu osakonna asendushoolduse talituse peaspetsialistile.

Pere teeb peretoetajaga koostööd, sh:

- Suhtleb regulaarselt peretoetajaga;
- Suhtlemises peretoetajaga on avatud ja hoiab teda kursis edusammudega ja võimalike küsimuste või probleemidega;
- Pöördub peretoetaja poole asjakohase abi ja nõu saamiseks, sh kriisiolukorras või ootamatult esilekerkivate probleemide korral. Pere ei pöördu üldjuhul peretoetaja poole nädalavahetusel või öisel ajal, v.a. kriisiolukorras;
- Annab peretoetajale infot oma vajadustest toe, nõustamise ja tugiteenuste jm (nt supervisioon, koolitus) järel;
- Osaleb sobivates tugigruppides, koolitustel, nõustamistel vm teenustel eesmärgiga arendada enda teadlikkust, oskusi ja toimetulekuvõimet kasuvanemana;
- Vastavalt kokkulepetele KOViga teeb (peretoetaja toetusel) koostööd lapse lähi- ja laiema võrgustikuga;
- Annab teenuseosutajale tagasisidet peretoetaja teenuse osutamise kohta ning ettepanekuid teenuse edasiseks arendamiseks;
- Kui koostöö ei laabu, on **perel õigus vahetada peretoetajat.**

KOV-i roll:

- külastab last ja kohtub lapsega (sh privaatsetl) lapse õiguste tagamise ja lapse heaolu ning arengu hindamise eesmärgil vastavalt seaduses sätestatud tingimustele (võimalusel sagedamini, et lapse elukäiguga paremini kursis olla);
- täiendab lapse juhtumiplaani koostöös pere ja lapsega;
- annab perele lapse heaolu ja arengu tagamiseks olulist informatsiooni lapse kohta;
- hindab lapse bioloogiliste vanemate või teiste lähedaste olukorda ja vanemlikke oskusi, et planeerida lapse kohtumisi lähedastega või tagasipöördumist bioloogiliste vanemate juurde;
- tagab võimaluse korral lapse ja tema vanema(te) või teiste lähedaste vaheliste suhete säilimise ning toetab lapse ja tema vanema(te) või teiste lähedaste vahelisi suhteid, sh korraldab nende kohtumisi selleks sobivas kohas. **KOV tagab lapse ja bioloogilise pere suhtlemise last toetaval moel.** KOV viibib esimese kohtumise juures, vajadusel ka järgmiste kohtumiste juures. KOV korraldab edasiste suhtlemiskordade tingimused sh suhtlemise järelevalve. Juhul kui pere soovib ja on selleks valmis ning lapse bioloogiliste sugulaste seisund seda võimaldab, võivad KOV ja pere kokku leppida, et KOV ei pea osalema lapse kohtumistel bioloogiliste sugulastega või teiste lähedastega;
- on lapse vanema(te) jt lähedaste kontaktisikuks kõigis lapsega seonduvates küsimustes;
- tagab lapsele tema vajadustest lähtuvalt vajalike teenuste kättesaadavuse.

Nõuded peretoetajale:

- (a) vähemalt Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tasemele 6 vastav hariduslik kvalifikatsioon (bakalaureusekraad või rakenduskõrgharidus) **sotsiaal- või kasvatusteadustes** või (b) vähemalt Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tasemele 6 vastav hariduslik kvalifikatsioon **muus valdkonnas tingimusel, et on olemas vähemalt 3-aastane hooldus-, eestkoste- või lapsendajaperedega töötamise kogemus** (nt perede nõustamine, koolitamine, superviseerimine);
- varasem kokkupuude perepõhise asendushoolduse valdkonnaga;
- teda ei ole kõrvaldatud eestkostja ega hooldaja kohustuste täitmisest ja tema osas ei ole kohus piiranud või ära võtnud hooldusõigust
- ei tohi olla ametnik samas kohalikus omavalitsuses (Tallinna puhul linnaosavalitsuses), kes pere teenusele suunas või kes on lapse eestkostja või pere elukohajärgne omavalitsus, juhul kui on oht rollikonfliktiks või huvide konfliktiks;
- sobib isikuomadustelt ja väärtushinnangutelt peretoetajaks (*sobivust hindab teenuseosutaja*).
- vastavus **peretoetaja kompetentsimudelile**

https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/sites/default/files/contenteditors/Lastekaitse/peretoetaja_kompetentsimudel.pdf

Teenusele jõudmine

Uued pered (*KOV suunamine ei ole vajalik*)

- Info perele hindamise protsessi raames (SKA)
- Info perele lapsendamise korral (SKA) -> teenuseosutajaga kokkuviiimine
- Info perele lapse hooldusperre suunamise korral (KOV; SKA)
- Info perele lapse eestkostele suunamise korral (KOV; SKA)
- Teenuseosutajate teavitustegevus

Tegutsevad pered (*KOV suunamine on vajalik*)

- Kui KOV näeb ise teenuse vajadust või saab selle info perelt, teenuseosutajalt või SKAlt – SKAle teenusele suunamise vorm (vt eespool)

NB! Peretoe teenuse kestus riigi rahastusel on max 1 aasta + 1 aasta.

Üleminek 2022. a teenustelt

- 2022. a lõpus eelarve puudujääk, seetõttu
 - lisatakse kõigile peredele 2 kuud teenuse mahule
(nt kui teenuse maht oleks pidanud täituma 31.12.22, siis arvestatakse teenuse mahu täitumise ajaks 28.02.22)
- Mida teha, kui teenuse maht hakkab lõppema?
 - Arutada perega olukorda ja hinnata pere ja lapse edasisi vajadusi
 - Pere saab jätkuvalt kasutada teisi tugiteenuseid:
 - Mentorlus (kuni 4 korda kvartalis)
 - Tugigrupid
 - Psühholoogiline nõustamine (kuni 6 ak tundi aastas)
 - Kas pere vajab jätkuvalt tõsisemat tuge just asendushooldusega seotud teemades (koostöö KOVi ja teenuseosutaja vahel)
 - Kas pere vajab muid sotsiaalteenuseid (KOV-i võimalused)

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Aitäh!

Küsimused?

Maarja Kuldjärv

Laste heaolu osakond, asendushoolduse talitus

maarja.kuldjarv@sotsiaalkindlustusamet.ee

5918 1973

